

Stichting PrimAH

Procedure(s) Rechten betrokkenen

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding.....	3
Samenvatting rechten van de betrokkenen.....	4
Uitgangspunten uitoefening rechten betrokkenen	6
Informeren van betrokkenen over diens rechten.....	6
Afhandelingstermijn.....	6
Overige voorwaarden voor afhandeling	6
I - Recht op informatie	8
Wat zijn de regels voor dit recht?	8
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	9
II - Recht op inzage	10
Wat zijn de regels voor dit recht?	10
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	11
III - Recht op rectificatie (correctie)	12
Wat zijn de regels voor dit recht?	12
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	12
IV - Recht op vergetelheid (recht op het wissen van gegevens)	13
Wat zijn de regels voor dit recht?	13
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	14
V - Recht op beperking van de verwerking	15
Wat zijn de regels voor dit recht?	15
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	15
VI - Recht op dataportabiliteit (overdraagbaarheid).....	17
Wat zijn de regels voor dit recht?	17
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	18
VII - Recht van bezwaar (recht op verzet)	20
Wat zijn de regels voor dit recht?	20
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	20
VIII - Recht om niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming (waaronder profilering) - “Het recht op een menselijke blik bij besluiten”	22
Wat zijn de regels voor dit recht?	22
Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?	23

Inleiding

In het onderwijs worden er gegevens vastgelegd over leerlingen, hun ouders en medewerkers. De wet noemt deze personen 'betrokkenen'. Gegevens die direct of indirect te herleiden zijn tot deze mensen, worden 'persoonsgegevens' genoemd. Het gebruik van persoonsgegevens noemen we 'verwerken', dit is bijvoorbeeld het ontvangen, gebruiken, invoeren, kopiëren of publiceren van persoonsgegevens.

De privacywetgeving beschrijft duidelijk welke rechten betrokkenen hebben in relatie tot hun persoonsgegevens. Met de introductie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) hebben betrokkenen meer mogelijkheden om voor zichzelf op te komen als hun persoonsgegevens worden verwerkt. Deze handreiking beschrijft wat die (gewijzigde) rechten van de betrokkenen precies zijn.

In het onderwijs is het bestuur aan te wijzen als (eind)verantwoordelijke voor de bescherming privacy van de leerlingen. In de AVG wordt het bestuur verwerkingsverantwoordelijke genoemd. Het bestuur moet dus zorgen dat geregeld is dat de betrokkenen (in het onderwijs meestal leerlingen en medewerkers) altijd de hun toekomstige rechten mogen en kunnen uitoefenen. Het bestuur is verantwoordelijk om te regelen dat op alle scholen die onder dat bestuur vallen, de rechten van de betrokkenen uitgeoefend kunnen worden. Het is raadzaam om op al deze scholen dezelfde procedure aan te houden. Door bijvoorbeeld op de website van het bestuur de procedure te beschrijven, kunnen alle scholen daar eenvoudig naar verwijzen.

In het onderwijs draait het daarbij voornamelijk om leerlingen, die doorgaans jonger zijn dan 16 jaar. Tot een leerling 16 jaar is, gaan diens wettelijk vertegenwoordigers over hun privacy. Dat betekent dat niet een leerling de rechten uitoefent die in deze handreiking beschreven zijn, maar diens ouders. Als een leerling 16 jaar of ouder is, dan maken deze leerlingen zelf aanspraak op deze rechten. Voor het gemak beschrijven we in deze handreiking dat de betrokkenen (leerlingen) de hun toekomstige rechten uitoefenen, terwijl het dus vaak hun ouders zijn als de leerlingen jonger zijn dan 16 jaar.

In deze handleiding worden de termen 'betrokkenen' en 'leerlingen' ogenschijnlijk door elkaar gebruikt. Bij voorbeelden wordt 'leerlingen' gebruikt om het voorbeeld beter te laten leven. Hoewel deze handreiking voornamelijk voorbeelden heeft van leerlingen, hebben medewerkers van instellingen dezelfde privacy-rechten als leerlingen.

Het eerste hoofdstuk bespreekt de uitgangspunten over de rechten van de betrokkenen. In de andere hoofdstukken worden de rechten van de betrokkenen individueel beschreven en toegelicht.

Samenvatting rechten van de betrokkenen

Algemeen

Betrokkenen dienen geïnformeerd te worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en over de rechten die ze daarbij hebben. Er gelden specifieke voorwaarden voor de afhandeling van verzoeken van betrokkenen om gebruik te maken van deze rechten. Vuistregel is dat als betrokkenen een beroep doet op een van hun rechten, de school dat verzoek binnen één maand moet afhandelen. Als dat niet lukt, mag deze maand (meerdere malen) verlengd worden tot maximaal drie maanden.

I - Recht op informatie

Stichting PrimAH is verplicht om de betrokkenen te informeren over de verwerking van hun gegevensverwerkingen. Betrokkenen hebben het recht om te weten wat er met hun persoonsgegevens gebeurt, waarom, hoe hun privacy beschermd wordt en hoe zij hun privacyrechten kunnen uitoefenen. Deze informatie wordt uiterlijk binnen één maand na ontvangst van de persoonsgegevens gegeven.

II - Recht op inzage

De betrokkenen hebben het recht om hun eigen persoonsgegevens die door Stichting PrimAH worden verwerkt, in te zien. Hier hoeft geen reden voor te worden gegeven. De betrokkenen kunnen met redelijke tussenpozen inzage in hun gegevens vragen. Uitgangspunt is dat de betrokkenen een (gratis) kopie krijgen van de opgenomen persoonsgegevens, maar Stichting PrimAH mag besluiten om de betrokkenen 'live' inzage te geven in de systemen (en mag daarbij aanwezig zijn). Als het inzageverzoek digitaal wordt ingediend, dan krijgen de betrokkenen via die zelfde weg de informatie (digitale kopieën).

III - Recht op rectificatie (correctie)

Stichting PrimAH moet zorgen dat persoonsgegevens die worden verwerkt accuraat zijn en blijven. Wanneer de persoonsgegevens niet (meer) kloppen, hebben de betrokkenen het recht om deze te laten corrigeren of aan te vullen. Eventuele correcties worden – zo mogelijk - doorgegeven aan de organisaties die eerder de verkeerde informatie hebben ontvangen.

IV - Recht op vergetelheid (recht op het wissen van gegevens)

Onder bepaalde omstandigheden kunnen betrokkenen verzoeken om hun persoonsgegevens te laten verwijderen. Daarnaast hebben betrokkenen het recht om helemaal 'vergeten te worden', zodat zij bijvoorbeeld op het internet niet voor altijd (ten onrechte) met hun verleden worden geconfronteerd. Vanwege een aantal wettelijke bewaartermijnen geldt het recht op vergetelheid niet volledig voor leerlingdossiers.

V - Recht op beperking van de verwerking

Het recht op beperking van verwerking houdt in dat betrokkenen in een beperkt aantal gevallen tijdelijk de verwerking van hun persoonsgegevens stil kunnen laten zetten. De verwerking mag dan alleen nog maar in bepaalde gevallen. Dit kan voorkomen als iemand het niet eens is met het gebruik van bepaalde gegevens en een beroep heeft gedaan op correctie van die gegevens. Totdat daarover is beslist worden die betwiste gegevens niet gebruikt door Stichting PrimAH.

VI - Recht op dataportabiliteit (overdraagbaarheid)

Het recht op dataportabiliteit houdt in dat betrokkenen hun digitale persoonsgegevens mee kunnen nemen en over kunnen dragen aan een ander bestuur. Het recht op dataportabiliteit geldt voor een

deel van de digitale leerlinggegevens (en niet een papieren dossier). Het doel van dit recht is om de zeggenschap over en uitwisseling van de betrokkenen over hun persoonsgegevens te vergroten. Betrokkenen hebben recht op een kopie in een gangbare vorm, bedoeld voor automatische verwerking (bijvoorbeeld CSV, JSON en XML). Daarmee kunnen betrokkenen gemakkelijk naar een ander bestuur om hun gegevens in te laten lezen.

VII - Recht van bezwaar (recht op verzet)

Betrokkenen kunnen in bepaalde gevallen bezwaar maken tegen (verder) verwerken van persoonsgegevens. Er moet dan sprake zijn van bijzondere persoonlijke omstandigheden die zwaarder wegen dan het belang van Stichting PrimAH om die persoonsgegevens van betrokkenen toch te gebruiken. Totdat deze afweging door is gemaakt, mag Stichting PrimAH geen gebruik maken van de persoonsgegevens van betrokkenen.

VIII - Recht om niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming (waaronder profilering)

Bij geautomatiseerde individuele besluitvorming neemt een computersysteem een beslissing op basis van een geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens. Eventuele uitkomsten kunnen daardoor niet worden gecorrigeerd en er wordt geen rekening gehouden met de persoonlijke omstandigheden van betrokkenen. Hier gelden beperkingen voor. Betrokkenen hebben het recht om hier niet aan onderworpen te worden, wanneer dit rechtsgevolgen heeft of het hen op een andere wijze in aanzienlijke mate treft.

Uitgangspunten uitoefening rechten betrokkenen

Betrokkenen worden door Stichting PrimAH geïnformeerd over de verwerking van hun persoonsgegevens en over de rechten die ze daarbij hebben. Hierbij gelden specifieke voorwaarden voor de afhandeling van verzoeken van betrokkenen om gebruik te maken van deze rechten. Vuistregel is dat als betrokkenen een beroep doen op een van hun rechten, Stichting PrimAH dat verzoek binnen één maand moet afhandelen. Als dat niet lukt, mag deze maand (meerdere malen) verlengd worden tot maximaal drie maanden.

Informereren van betrokkenen over diens rechten

Stichting PrimAH wijst betrokkenen op diens rechten op het inschrijfformulier. Hier wordt de volgende tekst opgenomen:

Informatie over de verwerking van deze en in de toekomst te verzamelen persoonsgegevens, staat op de website www.primah.org. Vragen over uw privacy en de verwerking van deze gegevens, kunt u richten aan de schooldirecteur.

Afhandelingstermijn

Stichting PrimAH moet binnen één maand na ontvangst het verzoek afhandelen. Stichting PrimAH heeft de processen hierop ingericht.

Indien Stichting PrimAH het verzoek niet binnen één maand kan afhandelen, mag in complexe zaken de termijn met twee maanden worden verlengd (de termijn mag ook meerdere malen verlengd worden binnen die drie maanden). Als het niet lukt een verzoek af te handelen binnen één maand, moet Stichting PrimAH de betrokkenen daarover informeren en aangeven op welke wijze en op welke termijn het verzoek wél afgehandeld kan worden.

Overige voorwaarden voor afhandeling

Indien een beroep op een recht elektronisch wordt ingediend, moet het verzoek volgens de AVG zo mogelijk ook via de digitale weg afgehandeld worden.

Betrokkenen moeten in principe kosteloos hun rechten kunnen uitoefenen. Alleen bij ongegronde, buitensporige of herhaalde verzoeken mag er een redelijke vergoeding in rekening worden gebracht, of mag Stichting PrimAH het verzoek weigeren. Stichting PrimAH moet goed onderbouwen dat er sprake is van een ongegrond, buitensporig of herhaald verzoek. Voor een eerste set kopieën (in het kader van het recht op inzage) worden er geen kosten in rekening gebracht. Na deze eerste verstrekking mogen er – in geval van het recht op inzage – administratieve kosten in rekening worden gebracht voor bijkomende kopieën waar betrokken om vragen. Stichting PrimAH gaat hier terughoudend mee om, het is niet gebruikelijk om kosten in rekening te brengen en dit roept veel vragen op bij de betrokkenen.

Stichting PrimAH mag de identiteit van de betrokkenen verifiëren. Dat kan bijvoorbeeld door de (vertegenwoordiger van de) leerling te vragen om zich op school te komen melden en zich te identificeren. Wanneer een digitaal verzoek afkomstig is van een reeds bekende afzender (bijvoorbeeld een e-mail afkomstig van het door Stichting PrimAH ter beschikking gestelde e-mailadres), kan identificatie achterwege blijven omdat uitgegaan mag worden dat de identiteit van de betrokkenen (van wie het mailadres is) reeds geverifieerd is.

Als Stichting PrimAH niet aan het verzoek van betrokkenen kan of wil voldoen, dan moet zij dat binnen één maand na ontvangst van betrokkenen melden. Daarbij moet Stichting PrimAH aangeven dat betrokkenen een klacht kunnen indienen bij de rechter of de Autoriteit Persoonsgegevens.

I - Recht op informatie

Stichting PrimAH) is verplicht om de betrokkenen te informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens. Betrokkenen hebben het recht om te weten wat er met hun persoonsgegevens gebeurt, waarom, hoe hun privacy beschermd wordt en hoe zij hun privacyrechten kunnen uitoefenen. Deze informatie wordt uiterlijk binnen één maand na ontvangst van de persoonsgegevens gegeven.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Betrokkenen moeten op de hoogte worden gesteld als hun persoonsgegevens worden gebruikt. Daarbij wordt de betrokkenen verteld wat het doel is van het gebruik van de persoonsgegevens.

Volgens artikel 13 en 14 AVG is het verplicht om betrokkenen te informeren over:

- a) de identiteit van Stichting PrimAH;
- b) de contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke;
- c) de contactgegevens van een functionaris voor gegevensbescherming (FG);
- d) de doelen (verwerkingsdoeleinden) waarvoor de persoonsgegevens worden gebruikt;
- e) de juridische grond (grondslag) waarop de verwerking van persoonsgegevens is gebaseerd, zoals bijvoorbeeld toestemming, overeenkomst, wet, publieke taak van de school of gerechtvaardigd belang;
- f) indien er sprake is van een verwerking op de grond van gerechtvaardigd belang of vitaal belang: een toelichting van dat belang;
- g) een uitleg over wie of welke organisaties de persoonsgegevens altijd zullen gaan gebruiken en ontvangen (denk bijvoorbeeld aan het uitwisselen van gegevens met het ministerie van OCW (DUO));
- h) indien er persoonsgegevens buiten De Europese Unie worden gebruikt of opgeslagen: een verklaring (1) waar de gegevens opgeslagen zijn, (2) dat de gegevens conform de AVG adequaat beveiligd zijn en (3) wat de waarborgen zijn om de privacy te beschermen.

Verandert het doel van de verwerking (zie punt d), dan moet ook daarover informatie worden verstrekt.

Indien dat feitelijk en praktisch mogelijk is dan verstrekt Stichting PrimAH ook de volgende informatie:

- i) hoe lang de gegevens worden bewaard;
- j) informatie over de rechten van de betrokkenen;
- k) als er sprake is van een verwerking van persoonsgegevens door Stichting PrimAH waarvoor door betrokkenen toestemming is gegeven: de mogelijkheid dat betrokkenen hun toestemming kunnen intrekken;
- l) de mogelijkheid dat betrokkenen altijd een klacht kunnen indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens;
- m) de grondslag van de verwerking (een wettelijke of contractuele verplichting, een noodzakelijke voorwaarde om de onderwijsovereenkomst na te komen, en of de betrokkenen verplicht zijn de persoonsgegevens te verstrekken), en wat de mogelijke gevolgen zijn wanneer deze gegevens niet worden verstrekt;
- n) of, en zo ja op welke wijze, er sprake is van geautomatiseerde besluitvorming ('de computer beslist').

Indien de persoonsgegevens niet afkomstig zijn van de betrokkenen zelf, dan moet volgens artikel 14 AVG Stichting PrimAH de betrokkenen daarover ook informeren, aangevuld met informatie over waar de persoonsgegevens van afkomstig zijn. De betrokkenen moeten weten dát en wát er over hun aan informatie is gedeeld. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld extra informatie die van een vorig bestuur gekregen is.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Alle bovenstaande punten worden aan betrokkenen beschikbaar gesteld via de website van Stichting PrimAH. Het privacyreglement wordt aangevuld met (deel)procedures. Verder houdt Stichting PrimAH een (op aanvraag inzichtelijk) dataregister bij van de verwerkingen die plaatsvinden.

Stichting PrimAH wijst betrokkenen op hun rechten op het inschrijfformulier. Hier wordt de volgende tekst opgenomen:

Informatie over de verwerking van deze en in de toekomst te verzamelen persoonsgegevens, staat op de website www.primah.org. Vragen over uw privacy en de verwerking van deze gegevens, kunt u richten aan de schooldirecteur.

Stichting PrimAH stelt voor alle betrokkenen een privacyverklaring op. In een privacyverklaring wordt kort weergegeven wat het beleid van Stichting PrimAH is met betrekking tot de privacy en waar meer informatie te vinden is, zoals bijvoorbeeld het privacyreglement. Het privacyreglement beschrijft de regels en procedures die Stichting PrimAH hanteert om het beleid in de praktijk te brengen. De privacyverklaring is de leesbare samenvatting van het reglement.

In het geval dat Stichting PrimAH van anderen informatie krijgt over betrokkenen, bijvoorbeeld van een andere onderwijsinstelling of vo-school, dan moeten de betrokkenen daarover geïnformeerd worden tenzij de betrokkenen al over die informatie beschikt. Het Onderwijskundig rapport (OKR) dat een basisschool uitwisselt met de vo-school, is al vooraf besproken en gedeeld met de betrokkenen en hoeft bij de uitwisseling niet nogmaals gedeeld te worden met betrokkenen. Betrokkenen die jonger zijn dan 16 jaar hoeven niet op de hoogte te worden gesteld als hun ouders extra informatie aan Stichting PrimAH geven.

II - Recht op inzage

De betrokkenen hebben het recht om hun eigen persoonsgegevens die door Stichting PrimAH worden verwerkt, in te zien. Hier hoeft geen reden voor te worden gegeven. De betrokkenen kunnen met redelijke tussenpozen inzage in hun gegevens vragen. Uitgangspunt is dat de betrokkenen een (gratis) kopie krijgen van de opgenomen persoonsgegevens, maar Stichting PrimAH mag besluiten om de betrokkenen 'live' inzage te geven in de systemen (en mag daarbij aanwezig zijn). Als het inzageverzoek digitaal wordt ingediend, dan krijgen de betrokkenen via die zelfde weg de informatie (digitale kopieën).

Wat zijn de regels voor dit recht?

In artikel 15 AVG is geregeld dat betrokkenen altijd het recht hebben om hun persoonsgegevens in te zien. Daar hoeven de betrokkenen geen reden voor op te geven.

Betrokkenen mogen op twee onderwerpen inzage hebben:

1. Betrokkenen hebben het recht om op hoofdlijnen te worden geïnformeerd over het gebruik van hun gegevens;
2. Betrokkenen hebben het recht om hun eigen persoonsgegevens in te zien/te lezen.

Het recht van inzage overlapt dus deels met het recht op informatie. Ook bij het recht op inzage hebben betrokkenen het recht om te weten welke gegevens er worden gebruikt voor welke doeleinden. De reden is dat Stichting PrimAH transparant moet blijven en aan betrokkenen blijft uitleggen waarvoor hun gegevens gebruikt worden.

Over het gebruik van hun gegevens hebben betrokkenen het recht om te weten:

- a) voor welke doelen (verwerkingsdoeleinden) de gegevens worden gebruikt door Stichting PrimAH;
- b) om welke (categorieën van) persoonsgegevens het gaat;
- c) wie de (beoogde) ontvangers en gebruikers zijn van de informatie over de betrokkenen: met wie de gegevens worden uitgewisseld;
- d) indien mogelijk: een opgave van de periode hoe lang de persoonsgegevens naar verwachting worden opgeslagen (en indien dat niet mogelijk is, wordt gemeld wat de criteria zijn om te bepalen wat de bewaartermijnen zijn);
- e) wat de privacy-rechten van de betrokkenen zijn en hoe zij deze kunnen uitoefenen;
- f) dat betrokkenen het recht hebben een klacht in te dienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens;
- g) wanneer Stichting PrimAH van anderen dan de betrokkenen persoonsgegevens krijgt: waar de persoonsgegevens vandaan komen;
- h) het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming ('de computer beslist').

Betrokkenen hebben ook het recht om inzage te krijgen in alle persoonsgegevens die over hun zijn vastgelegd. Bij persoonsgegevens in administratiesystemen, kunnen betrokkenen alle gegevens die over hun zijn opgenomen inzien. Bij offline systemen (de papieren dossiers) krijgen betrokkene inzage in 'bestanden en dossiers' wanneer de dossiers bedoeld zijn om in een geautomatiseerd bestand opgenomen te worden (bijvoorbeeld de papieren leerlingendossiers in de dossierkasten). In bestanden of documenten waarin toevallig de naam van betrokkenen een keer voorkomt, hoeft geen

inzage te worden gegeven (Stichting PrimAH hoeft dus niet bij alle medewerkers van de school te vragen of zij toevallig de naam van de leerling ergens hebben genoemd of opgenomen).

Het recht op inzage gaat alleen over inzage in de *eigen* persoonsgegevens, dus niet in de gegevens van andere betrokkenen. De AVG noemt uitdrukkelijk dat het recht op inzage 'géén afbreuk mag doen aan de rechten van derden'. Betrokkenen kunnen dus niet inzage vragen in de notulen van een docentenvergadering omdat daarin aantekeningen over veel meer betrokkenen zijn opgenomen (wel kan de passage over betrokkene er uit worden geknipt en aan de betrokkene ter beschikking worden gesteld).

Om feitelijk inzage te geven, spreekt artikel 15 lid 3 AVG over het verstrekken van een kopie aan betrokkenen. Hiervoor mogen géén kosten in rekening worden gebracht. Pas als betrokkenen extra informatie of extra kopieën willen ontvangen (nadat de betrokkenen volledig inzage hebben gehad in de eigen persoonsgegevens), of als het om kopieën gaat die niet-persoonsgegevens bevatten, kan daar eventueel een vergoeding van de kosten voor worden gevraagd. Kosten in rekening brengen kan dus alleen bij wijze van hoge uitzondering. Wel kan inzage geweigerd worden als het verzoek om inzage ongegrond of buitensporig is, of als betrokkenen expliciet en herhaaldelijk inzage vragen in de zelfde gegevens (denk aan het geval van misbruik).

Bij het recht op inzage – omdat persoonsgegevens worden verstrekt – is het van belang om de identiteit van degene die het verzoek indient vast te stellen.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Om betrokkenen op hoofdlijnen te informeren over de verwerking, kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die zijn beschreven bij het recht op informatie (zie hoofdstuk 1). Betrokkenen kunnen bijvoorbeeld inzage krijgen in de dataregisters zodat zij weten waar en in welke systemen hun gegevens worden gebruikt.

In het onderwijs worden veel gegevens over leerlingen gebruikt. Omdat er veel informatie is vastgelegd in veel systemen, mag Stichting PrimAH vragen om te specificeren wat de betrokkenen willen inzien of wat ze aan informatie zoeken. Zo wordt voorkomen dat in meerdere systemen gezocht moet worden naar de gevraagde informatie.

Het is mogelijk om betrokkenen digitaal inzage te geven in hun gegevens. Doorgaans hebben betrokkenen reeds inzage in veel van hun verwerkte persoonsgegevens. Je kunt ook betrokkenen uitnodigen om 'live' inzage te geven in hun gegevens in de verschillende systemen indien het verstrekken van een kopie daarvan gecompliceerd is.

Het verstrekken van een kopie is in beginsel op papier, maar mag ook digitaal als betrokkenen hun verzoek om inzage digitaal hebben ingediend. Daarbij worden dus digitale kopieën toegezonden, gebruik hiervoor een gangbaar elektronisch formaat (bijvoorbeeld in een pdf-bestand).

Let er op dat Stichting PrimAH niet verplicht is om betrokkenen inzage te geven in hun dossier of informatie, als daarin persoonsgegevens van/over anderen is opgenomen. Betrokkenen hebben geen recht op inzage van de mailbox van een docent, de docent stelt – op verzoek van betrokkene – slechts mail ter beschikking die (alleen) over de betrokkene gaat. Bij het delen van een verslag dat deel over de betrokkene gaat, dienen stukken die niet over de betrokkene gaan onleesbaar te worden gemaakt.

III - Recht op rectificatie (correctie)

Stichting PrimAH moet zorgen dat persoonsgegevens die worden verwerkt accuraat zijn en blijven. Wanneer de persoonsgegevens niet (meer) kloppen, hebben de betrokkenen het recht om deze te laten corrigeren of aan te vullen. Eventuele correcties worden – zo mogelijk - doorgegeven aan de organisaties die eerder de verkeerde informatie hebben ontvangen.

Wat zijn de regels voor dit recht?

In artikel 16 AVG is geregeld dat betrokkenen het recht hebben om onjuiste persoonsgegevens te laten wijzigen, of om hun persoonsgegevens aan te vullen.

Onder het recht van rectificatie is Stichting PrimAH ook verplicht om correcties of verwijderingen door te geven aan alle organisaties waarmee de persoonsgegevens van betrokkenen zijn gedeeld, tenzij dit onmogelijk is of onevenredig veel inspanning vraagt. (Denk bijvoorbeeld aan een schoolbegeleidingsdienst waaraan de verkeerde geboortedatum of contactgegevens van betrokkenen zijn doorgegeven).

Als betrokkenen daarom vragen, moet Stichting PrimAH ook vertellen welke organisaties op de hoogte zijn gesteld van de wijzigingen (rectificaties).

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Betrokkenen dienen een verzoek tot rectificatie schriftelijk bij Stichting PrimAH in. In geval van discussie over de juistheid van de gegevens, neemt Stichting PrimAH een beslissing die uitgaat van de *feiten*.

Denk bijvoorbeeld aan de naam van betrokkenen: Stichting PrimAH mag daarbij uitgaan van de informatie die is opgenomen in de openbare registers (zoals de GBA of BRON) of op het identiteitsbewijs van betrokkenen is vermeld. De betrokkenen mag gevraagd worden om aan te tonen dat de persoonsgegevens niet juist zijn (of wat dan wel de juiste gegevens zijn).

Soms is het niet mogelijk een rectificatie direct uit te voeren in een dossier. Stichting PrimAH kan dan gebruik maken van een notitie, aanvulling of een verklaring van de betrokkene opnemen.

Een actueel voorbeeld is het opnemen van het geslacht van betrokkenen. Stichting PrimAH houdt het geslacht aan dat is opgenomen in de officiële registers (GBA, BRON). Stichting PrimAH kan een verklaring opnemen dat de betrokkene voortaan wil worden gezien als iemand van het andere geslacht.

IV - Recht op vergetelheid (recht op het wissen van gegevens)

Onder bepaalde omstandigheden kunnen betrokkenen verzoeken om hun persoonsgegevens te laten verwijderen. Daarnaast hebben betrokkenen het recht om helemaal 'vergeten te worden', zodat zij bijvoorbeeld op het internet niet voor altijd (ten onrechte) met hun verleden worden geconfronteerd. Vanwege een aantal wettelijke bewaartermijnen geldt het recht op vergetelheid niet volledig voor leerlingdossiers.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Betrokkenen kunnen volgens artikel 17 AVG aan Stichting PrimAH vragen om hun persoonsgegevens geheel te verwijderen in de volgende gevallen:

- ✓ de persoonsgegevens zijn niet langer nodig voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk verstrekt zijn;
- ✓ de verwerking van persoonsgegevens vond plaats op basis van toestemming en betrokkenen trekken hun toestemming in (denk aan toestemming voor het gebruik van foto's);
- ✓ betrokkenen maken bezwaar tegen de verwerking;
- ✓ de persoonsgegevens zijn onrechtmatig verwerkt (Stichting PrimAH mag de betreffende persoonsgegevens dan in geen geval hebben);
- ✓ een wettelijke nationale verplichting stelt dat de persoonsgegevens moeten worden vernietigd.

Aan een verzoek tot het verwijderen van gegevens wordt geen uitvoering gegeven als:

- ✓ de verwijdering in strijd is met het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie;
- ✓ Stichting PrimAH volgens de wet verplicht wordt om die persoonsgegevens wél te verwerken of te bewaren (wettelijke bewaartermijnen, zie procedure "bewaarbeid");
- ✓ het algemeen belang op het gebied van volksgezondheid geldt;
- ✓ met het oog op archivering het algemeen belang geldt, bijvoorbeeld in het geval van wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden;
- ✓ de gegevens nodig zijn voor het voeren of voorbereiden van een juridische procedure waarin de betreffende gegevens nodig zijn.

Ook in geval van bijzondere omstandigheden zoals opgenomen in artikel 23 AVG hoeft Stichting PrimAH niet aan een verzoek tot gegevenswissing te voldoen. Stichting PrimAH maakt dan een belangenafweging tussen het belang van de betrokkene (privacybelang) en het belang van Stichting PrimAH om de gegevens toch te bewaren. Hiervan is volgens de AVG sprake wanneer de gegevens nodig zijn voor:

- ✓ de nationale veiligheid, landsverdediging of openbare veiligheid;
- ✓ de voorkoming of opsporing van strafbare feiten;
- ✓ de algemene (economische of financiële) doelstellingen van de Europese en nationale overheid;
- ✓ de bescherming van de onafhankelijkheid van de rechtspraak (bijv. wissen van gepubliceerde uitspraken);

- ✓ van voorkomen en opsporen van overtredingen van beroepscode voor gereguleerde beroepen (denk aan tuchtzaken);
- ✓ een taak op het gebied van inspectie en toezicht;
- ✓ de bescherming van de rechten van anderen.

In het kader van deze hiervoor genoemde bijzondere omstandigheden wordt ook wel het voorkomen van misbruik van privacywetgeving genoemd als grond om een verzoek tot vergetelheid af te wijzen.

In geval van gegevenswissing moet de onderwijsinstelling ook alle andere organisaties die de persoonsgegevens hebben gekregen informeren dat de betreffende persoonsgegevens moeten worden gewist.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Betrokkenen kunnen een verzoek tot vergetelheid indienen bij Stichting PrimAH. Deze beoordeelt (samen met MIBP en/of FG) de aanvraag.

Het recht wordt zonder enige vertraging uitgevoerd, maar binnen één maand na het verzoek moeten betrokkenen geïnformeerd worden over de afhandeling van het verzoek. Stichting PrimAH is verplicht om iedereen met wie de (verwijderde) persoonsgegevens zijn uitgewisseld, te informeren over de vernietiging, tenzij dit onmogelijk is of onevenredig veel inspanning vraagt.

Stichting PrimAH houdt bij het recht van gegevenswissing rekening met de afgesproken bewaartermijnen (zie ook: Procedure - Bewaartermijnen) en het basisselectiedocument (BSD) waarin is opgenomen welke persoonsgegevens moeten worden bewaard in het kader van de Archiefwet. In het kader van de Archiefwet moeten bijvoorbeeld vrijstellingen in het kader van de leerplicht en examenresultaten gedurende langere periode bewaard worden.

Verwijderen van gegevens moet gebaseerd zijn op een grond zoals opgenomen in de vorige paragraaf. Stichting PrimAH hoeft dus niet een onvoldoende te verwijderen als dat cijfer de betrokkene niet aanstaat. Er mag gevraagd worden naar een onderbouwing. Maar als opgenomen is dat de betrokkene een leer- en gedragsstoornis heeft (had) en daar in het kader van het onderwijs niet (langer) rekening moet/hoeft te worden gehouden, dan wordt die informatie wel verwijderd.

Een complexe eis die in de praktijk komt kijken bij het recht van gegevenswissing, is dat in principe persoonsgegevens uit back-ups moeten worden verwijderd. Als dat verwijderen feitelijk niet mogelijk is of te complex, dan moet hiermee rekening worden gehouden bij het eventuele terugzetten van de back-up: de gegevenswissing moet dan worden bijgehouden. Voorbeeld: wanneer Stichting PrimAH persoonsgegevens heeft verwijderd in het kader van gegevenswissing, is het natuurlijk niet de bedoeling dat na het terugzetten van een back-up de gewiste persoonsgegevens worden teruggezet en betrokkenen een nieuw verzoek tot gegevenswissing in moeten dienen. Stichting PrimAH moet die gegevenswissing dan uit zichzelf opnieuw uitvoeren.

V - Recht op beperking van de verwerking

Het recht op beperking van verwerking houdt in dat betrokkenen in een beperkt aantal gevallen tijdelijk de verwerking van hun persoonsgegevens stil kunnen laten zetten. De verwerking mag dan alleen nog maar in bepaalde gevallen. Dit kan voorkomen als iemand het niet eens is met het gebruik van bepaalde gegevens en een beroep heeft gedaan op correctie van die gegevens. Totdat daarover is beslist worden die betwiste gegevens niet gebruikt door Stichting PrimAH.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Het recht op beperking van de verwerking houdt volgens artikel 18 AVG in dat Stichting PrimAH de persoonsgegevens (tijdelijk) niet mag gebruiken of wijzigen. Het feit dat *'de verwerking van de persoonsgegevens beperkt is'*, moet door de verwerkingsverantwoordelijke duidelijk in het systeem, de software of het bestand zijn aangegeven. Vergelijk het recht op beperking van de verwerking met het 'bevroren' van de huidige stand van zaken. De gebruikers en ontvangers van deze bevroren persoonsgegevens moeten kunnen vaststellen dat de verwerking beperkt is. Wanneer de beperking weer wordt opgeheven, moeten betrokkenen daar weer van op de hoogte worden gebracht.

Het beperken van de verwerking is mogelijk in de volgende gevallen:

- a) de juistheid van de persoonsgegevens wordt betwist door de betrokkenen, en – gedurende de periode die Stichting PrimAH nodig heeft om de juistheid van de persoonsgegevens te controleren – mogen de betwiste persoonsgegevens niet verder worden verwerkt;
- b) de verwerking is onrechtmatig en betrokkenen verzetten zich tegen het wissen van de persoonsgegevens en verzoeken in de plaats daarvan om beperking van het gebruik ervan;
- c) de verwerkingsverantwoordelijke heeft de persoonsgegevens niet meer nodig voor de verwerkingsdoeleinden en wil de persoonsgegevens gaan verwijderen, maar betrokkenen hebben deze nodig voor het instellen, uitoefenen of onderbouwen van een rechtsvordering;
- d) Betrokkenen hebben bezwaar gemaakt tegen de verwerking (artikel 21 lid 1 AVG), en zijn in afwachting van het antwoord op de vraag of de gerechtvaardigde gronden van de verwerkingsverantwoordelijke zwaarder wegen dan de privacy-rechten van betrokkenen.

Na het verzoeken van het beperken van de verwerking door betrokkenen mag Stichting PrimAH de persoonsgegevens (waar het verzoek over gaat) alleen nog verwerken:

- a) met toestemming van betrokkenen;
- b) voor het instellen, uitoefenen of onderbouwen van een rechtsvordering;
- c) ter bescherming van de rechten van andere natuurlijke personen of rechtspersonen;
- d) om gewichtige redenen van algemeen belang voor de Europese Unie of voor een lidstaat.

Dit recht wordt gebruikt in het geval Stichting PrimAH bezig is met de uitvoering van een recht van de betrokkenen. Betrokkenen kunnen vragen om – totdat er duidelijkheid is gegeven over een ander ingediend verzoek rondom de rechten van betrokkenen – de persoonsgegevens niet te gebruiken.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Betrokkenen kunnen een verzoek tot beperking van verwerking indienen bij Stichting PrimAH. Deze beoordeelt (samen met MIBP en/of FG) de aanvraag.

Een eerste voorbeeld is dat de juistheid van de persoonsgegevens door betrokkenen ter discussie wordt gesteld: de betrokkene wil niet dat Stichting PrimAH bepaalde persoonsgegevens deelt. Zolang die 'discussie' loopt, mag Stichting PrimAH de betwiste persoonsgegevens niet gebruiken of uitwisselen.

Een tweede voorbeeld is dat betrokkenen een beroep hebben gedaan op gegevenswissing, en Stichting PrimAH betwist dat betrokkenen dat recht hebben. In dat geval kan de situatie worden 'bevroren' totdat een en ander is uitgezocht, of dat de toezichthouder of rechter een uitspraak heeft gedaan.

Een derde voorbeeld is een discussie over het postadres van betrokkenen: zolang er geen duidelijkheid is over de juistheid van dat adres stuurt Stichting PrimAH geen post naar dat (ogenschijnlijk foutieve) adres.

VI - Recht op dataportabiliteit (overdraagbaarheid)

Het recht op dataportabiliteit houdt in dat betrokkenen hun digitale persoonsgegevens mee kunnen nemen en over kunnen dragen aan een ander bestuur. Het recht op dataportabiliteit geldt voor een deel van de digitale leerlinggegevens (en niet een papieren dossier). Het doel van dit recht is om de zeggenschap over en uitwisseling van de betrokkenen over hun persoonsgegevens te vergroten. Betrokkenen hebben recht op een kopie in een gangbare vorm, bedoeld voor automatische verwerking (bijvoorbeeld CSV, JSON en XML). Daarmee kunnen betrokkenen gemakkelijk naar een ander bestuur om hun gegevens in te laten lezen.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Artikel 20 AVG meldt dat betrokkenen hun gegevens van een verwerkingsverantwoordelijke moeten kunnen verkrijgen in gestructureerde, gangbare en machineleesbare vorm en het recht hebben deze gegevens aan een andere verwerkingsverantwoordelijke over te dragen, zonder daarbij te worden gehinderd tenzij dit afbreuk doet aan rechten en vrijheden van anderen.

Het recht geldt alleen in geval:

- ✓ er sprake is van geautomatiseerde processen (denk aan: ict);
- ✓ en het (alleen) gaat om één van de volgende wettelijke grondslagen waarop het gebruik van persoonsgegevens is gebaseerd:
 - ◆ de betrokkenen hebben toestemming gegeven voor de verwerking van hun persoonsgegevens (dit is doorgaans niet van toepassing in het onderwijs – beeldmateriaal uitgezonderd);
 - ◆ de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkenen partij zijn, of om op verzoek van de betrokkenen vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen.
- ✓ en de persoonsgegevens zijn verstrekt door, of gerelateerd zijn aan betrokkenen;
- ✓ en er geen rechten en/of vrijheden van derden worden geschonden als dit recht wordt uitgeoefend in de praktijk.

De te leveren persoonsgegevens van betrokkenen, zijn beperkt tot:

- ✓ gegevens die de betrokkenen zelf actief en bewust hebben verstrekt aan Stichting PrimAH;
- ✓ persoonsgegevens die indirect zijn verstrekt of ontstaan, door het gebruik (door betrokkenen) van diensten of apparaten.

Stichting PrimAH hoeft dus niet alle persoonsgegevens van betrokkenen aan te leveren in een machineleesbaar formaat. Voorbeelden van gegevens die Stichting PrimAH maakt, genereert of opstelt die niet in zo'n bestand hoeven te worden opgenomen, zijn onderwijskundige adviezen, vermoedens en conclusies, schooladviezen, notulen en verslagen van vergaderingen en overleggen met of over de betrokkenen, behandelplannen (bijv. ontwikkelingsperspectief), onderwijskundig rapport. Betrokkenen hebben wel recht om die gegevens in te zien (of een kopie te ontvangen) maar die data vallen niet onder het recht van dataportabiliteit.

Voor het onderwijskundig rapport (OKR) geldt een aparte regeling op basis van onderwijswetgeving: voor iedere leerling die de basisschool verlaat, maakt de basisschool een OKR dat aan de middelbare school (waar de leerling naar toe gaat) wordt geleverd. Ouders hebben wel het recht van inzage in dat

OKR, maar dat OKR hoeft niet in de vorm van een digitaal bestand te worden geleverd aan de betrokkenen.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Stichting PrimAH beoordeelt iedere aanvraag binnen dit recht apart en neemt een besluit. Omdat het grootste deel van de door Stichting PrimAH verwerkte gegevens onder de uitzonderingen vallen, zal per casus bekeken worden welke inspanningen gevraagd worden. De impact van het recht van dataportabiliteit voor Stichting PrimAH is beperkt omdat:

- ✓ het alleen gaat om digitale gegevens (persoonsgegevens die in geautomatiseerde processen worden verwerkt), papieren dossiers zijn uitgesloten. Stichting PrimAH hoeft geen datatypist in te huren om papieren dossiers in te voeren.
- ✓ het recht alleen van toepassing is als er gegevens worden verwerkt op basis van toestemming of voor de uitvoering van een overeenkomst.
- ✓ de grond van toestemming vooral relevant is bij foto's (dat zijn namelijk persoonsgegevens als betrokkenen herkenbaar in beeld zijn). Digitale foto's (digitale persoonsgegevens) vallen wel onder het recht op dataportabiliteit omdat foto's alleen met toestemming worden mogen gepubliceerd. In de praktijk deelt Stichting PrimAH foto's altijd al via de website of andere digitale platformen, zodat betrokkenen de foto's zelf kunnen ontvangen en downloaden. Voor foto's wordt meestal gebruik gemaakt van de gangbare bestandformaten zoals jpg, jpeg, psd, png of tiff.
- ✓ de hoeveelheid persoonsgegevens die (direct of indirect) door betrokkenen zijn verstrekt aan Stichting PrimAH beperkt is. Het gaat bijvoorbeeld om de gegevens die bij de inschrijving zijn verkregen. Het gaat eigenlijk om een beperkte en overzichtelijke set van persoonsgegevens, veelal afkomstig uit de leerlingenadministratie of personeelsadministratie.
- ✓ cijfers, rapporten, beoordelingen, schooladviezen, verslagen van gesprekken, voortgangsadviezen, toets- en examenresultaten buiten het recht van dataportabiliteit vallen: dit zijn beoordelingen van medewerkers over verrichte werkzaamheden en taken van de betrokkenen (voor zover die gegevens al aan te merken zijn als persoonsgegevens).

Betrokkenen hebben recht op overdraagbaarheid voor zover het gaat om door hun zelf verstrekte gegevens. Volgens de richtlijn van de gezamenlijke Europese privacy toezichthouders, gaat het bij een verzoek tot dataportabiliteit ook om de persoonsgegevens die op basis van de activiteiten van gebruikers gegenereerd en verzameld worden.

Betrokkenen hebben het recht de informatie in een gestructureerde, gangbare en machineleesbare vorm te krijgen. Er is geen bestandsformaat verplicht gesteld, maar bedenk dat een bestand door meerdere systemen ingelezen moet kunnen worden. Denk dus aan een bestand in CSV, JSON of XML.

Het verschil met het recht op inzage, is dat de betrokkenen het bestand met persoonsgegevens kunnen hergebruiken zonder dat de informatie opnieuw ingevoerd moet worden. Er wordt geen papieren of digitale kopie gegeven, maar een herbruikbaar bestand.

Na het verstrekken van een digitaal bestand, is Stichting PrimAH niet meer verantwoordelijk voor wat betrokkenen daarmee doen. Het leveren van het bestand aan betrokkenen ontslaat Stichting PrimAH

van de verantwoordelijkheid voor dat bestand. Dus Stichting PrimAH is niet verantwoordelijk voor de verwerking van deze gegevens door een andere instelling die het bestand van betrokkenen ontvangt.

Het recht van dataportabiliteit doet niets af aan de geldende bewaartermijnen. Na levering van het bestand mogen de persoonsgegevens conform de regels van bewaartermijnen worden bewaard. Als Stichting PrimAH een bestand aan betrokkenen heeft geleverd in het kader van dataportabiliteit, mogen die gegevens niet verwijderd worden. Stichting PrimAH is overigens niet verplicht om een door betrokkenen geleverd bestand (in machineleesbare vorm) in te lezen in het eigen systeem. De betrokkenen mogen de gegevens wel in die vorm aan Stichting PrimAH aanleveren.

Vanzelfsprekend zijn de onderwijsinstellingen in het po en vo voor het recht van dataportabiliteit afhankelijk van de mogelijkheden die de leveranciers van digitale onderwijsmiddelen en administratiesystemen hebben ingebouwd in hun systemen.

VII - Recht van bezwaar (recht op verzet)

Betrokkenen kunnen in bepaalde gevallen bezwaar maken tegen (verder) verwerken van persoonsgegevens. Er moet dan sprake zijn van bijzondere persoonlijke omstandigheden die zwaarder wegen dan het belang van Stichting PrimAH om die persoonsgegevens van betrokkenen toch te gebruiken. Totdat deze afweging is gemaakt, mag Stichting PrimAH geen gebruik maken van de persoonsgegevens van betrokkenen.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Betrokkenen hebben volgens artikel 21 AVG het recht om bezwaar te maken tegen verwerking van hun persoonsgegevens. Betrokkenen vragen dan om (een deel van) zijn persoonsgegevens niet meer te gebruiken.

Betrokkenen kunnen vanwege bijzondere persoonlijke omstandigheden bezwaar maken tegen verwerking van hun persoonsgegevens in geval van:

- a) een gerechtvaardigd belang (artikel 6 lid 1 onder f AVG): de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van Stichting PrimAH of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van betrokkenen die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen van Stichting PrimAH (met name wanneer de betrokkene een kind is);
- b) een algemeen belang (artikel 6 lid 1 onder e AVG): de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan Stichting PrimAH is opgedragen;
- c) Profilerings (artikel 22 AVG): er worden geen beslissingen genomen over betrokkenen of op basis van persoonsgegevens van betrokkenen die zijn verkregen op basis van profilering.

Er moet bij het indienen van een bezwaar sprake zijn van *bijzondere persoonlijke omstandigheden*.

In geval van een door betrokkenen ingediend bezwaar, stopt de verwerkingsverantwoordelijke met het verwerken van de persoonsgegevens tenzij:

- ✓ Stichting PrimAH dwingende gerechtvaardigde gronden voor de verwerking aanvoert die zwaarder wegen dan de belangen, rechten en vrijheden van betrokkenen, of;
- ✓ de verwerking van persoonsgegevens verband houdt met de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsovereenkomst.

Stichting PrimAH is verplicht om betrokkenen goed te informeren over en te wijzen op het recht van bezwaar.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

In het onderwijs worden persoonsgegevens niet gebruikt voor direct-marketingdoeleinden. Er hoeft dus geen bezwaar te worden gemaakt tegen deze verwerkingen van persoonsgegevens.

In de in paragraaf 8.1 genoemde gevallen maakt Stichting PrimAH een belangenafweging: het belang van Stichting PrimAH om de persoonsgegevens wél te gebruiken weegt zwaarder dan het belang dat betrokkenen hebben bij bescherming van hun privacy. Als Stichting PrimAH een zwaarwegender

belang heeft, dan wordt het bezwaar afgewezen en wordt het gebruik van de persoonsgegevens voortgezet. Stichting PrimAH maakt deze belangenafweging per casus.

Zo lang het niet duidelijk is of het bezwaar gegrond is, mag Stichting PrimAH de persoonsgegevens niet verwerken. Er moet dus eerst worden vastgesteld of er dwingende gerechtvaardigde gronden voor de verwerking zijn voor Stichting PrimAH, en dat deze zwaarder wegen dan de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkenen.

Betrokkenen kunnen en mogen altijd bezwaar maken, maar zij moeten de zwaarwegende redenen wel aanvoeren: betrokkenen moeten kunnen aantonen dat de verwerking van hun persoonsgegevens nadelige effecten voor hun hebben of kan hebben. Er kan geen bezwaar worden ingesteld tegen een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is om een wet na te komen of om een overeenkomst uit te voeren.

Bezwaar is alleen mogelijk als de grondslag voor verwerking algemeen belang of gerechtvaardigd belang is. Als betrokkenen toestemming hebben gegeven voor de verwerking van hun persoonsgegevens, dan mogen zij die toestemming altijd intrekken. Daar is dus geen bezwaar voor nodig: het intrekken van de toestemming is voldoende.

VIII - Recht om niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming (waaronder profilering) - “Het recht op een menselijke blik bij besluiten”

Bij geautomatiseerde individuele besluitvorming neemt een computersysteem een beslissing op basis van een geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens. Eventuele uitkomsten kunnen daardoor niet worden gecorrigeerd en er wordt geen rekening gehouden met de persoonlijke omstandigheden van betrokkenen. Hier gelden beperkingen voor. Betrokkenen hebben het recht om hier niet aan onderworpen te worden, wanneer dit rechtsgevolgen heeft of het hen op een andere wijze in aanzienlijke mate treft.

Wat zijn de regels voor dit recht?

Artikel 22 AVG regelt het recht van betrokkenen om niet ‘onderworpen’ te worden aan profilering en geautomatiseerde besluitvorming. Er is géén (noemenswaardige) menselijke tussenkomst bij beslissingen die gebaseerd zijn op de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens. Denk bijvoorbeeld aan een automatische weigering van een online ingediende aanvraag, of afhandeling van een digitale sollicitatieprocedure zonder menselijke tussenkomst. Betrokkenen hebben altijd het recht dat een mens over hun en hun omstandigheden beslist, en niet dat de computer een oordeel velt. Dit recht wordt ook wel ‘het recht op een menselijke blik bij besluiten’ genoemd.

Profilering is het indelen van personen in categorieën (profielen) op basis van hun persoonsgegevens. Op basis van deze profielen kunnen vervolgens (geautomatiseerde) individuele besluiten worden genomen, zoals bijvoorbeeld het verlenen van krediet door een financiële instelling.

Met geautomatiseerde besluitvorming wordt bedoeld: het nemen van beslissingen met automatische processen of middelen zonder dat er menselijke tussenkomst is. Daarom is er in de AVG een verbod opgenomen op geheel automatische besluitvorming, tenzij er aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze voorwaarden zijn:

- a) de geautomatiseerde besluitvorming is noodzakelijk om een overeenkomst te sluiten met betrokkenen;
- b) de geautomatiseerde besluitvorming is gebaseerd op Europese of nationale regels; of
- c) betrokkenen hebben vooraf uitdrukkelijk toestemming gegeven voor deze geautomatiseerde besluitvorming (de gevolgen moeten in begrijpelijk taal zijn uitgelegd).

Betrokkenen hebben het recht om niet onderworpen te worden aan een enkel op geautomatiseerde verwerking, (waaronder profilering), gebaseerd besluit, wanneer dit:

- ✓ rechtsgevolgen heeft voor betrokkenen; of
- ✓ het betrokkenen anderszins in aanzienlijke mate treft.

De geautomatiseerde besluitvorming moet dus wel gevolgen hebben voor betrokkenen, als hier geen sprake van is valt dit niet onder het verbod.

Betrokkenen hebben het recht om:

- ✓ geïnformeerd te zijn over geautomatiseerde besluitvorming;
- ✓ hun standpunt kenbaar te maken;
- ✓ bezwaar te maken tegen geautomatiseerde besluitvorming;
- ✓ het geautomatiseerd genomen besluit aan te vechten;
- ✓ te vragen om een nieuwe beoordeling door een mens.

In het geval dat Stichting PrimAH gebruik maakt van deze vorm van profiling of geautomatiseerde besluitvorming, dan hebben betrokkenen ook het recht om daar bezwaar tegen te maken en om te vragen om een nieuw besluit dat door een mens genomen wordt. De uitkomst van deze nieuwe beslissing mét menselijke tussenkomst, mag overigens wel dezelfde zijn als in geval van geautomatiseerde besluitvorming.

Hoe past Stichting PrimAH dit recht in de praktijk toe?

Stichting PrimAH informeert de betrokkenen goed over de besluitvorming. Door er voor te zorgen dat er altijd 'menselijk tussenkomst' is (in de keten van besluitvorming), wordt voorkomen dat er sprake is van geautomatiseerde besluitvorming. Een computer mag wel adviseren maar dus niet beslissen. Dus niet: 'the computer says no'.

Van geautomatiseerde besluitvorming kan sprake zijn bij het gebruik van digitaal leer- en toetsmateriaal, of bij digitale toetsing en examinering waarbij betrokkenen geautomatiseerd geïnformeerd worden over de uitkomst of worden uitgesloten van examens indien niet aan een aantal vooraf opgegeven criteria is voldaan. Ook bij het proces van aanmelden en inschrijven kan sprake zijn van geautomatiseerde besluitvorming waarbij de inschrijving of aanmelding van een (aankomend) leerling niet in behandeling wordt genomen indien deze niet alle vereiste gegevens heeft ingediend of niet aan de criteria voldoet.

Als Stichting PrimAH gebruik maakt van geautomatiseerde besluitvorming, moet er altijd de mogelijkheid zijn voor betrokkenen om daartegen bezwaar te maken en te vragen om een menselijk oordeel (als vorm van bezwaar). Of Stichting PrimAH moet vooraf toestemming vragen aan de betrokkenen om gebruik te maken van geautomatiseerde besluitvorming (als er geen toestemming wordt gegeven moet er wel een alternatieve besluitvorming beschikbaar zijn).